

Μακεδονικά

Τόμ. 16, Αρ. 1 (1976)

Λόγος θρηνητικός Στάμκου Δάκου: ανώνυμο στιχούργημα του ΙΖ' αιώνας

Φαίδων Κ. Μπουμπουλίδης

doi: [10.12681/makedonika.634](https://doi.org/10.12681/makedonika.634)

Copyright © 2014, Φαίδων Κ. Μπουμπουλίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Μπουμπουλίδης Φ. Κ. (1976). Λόγος θρηνητικός Στάμκου Δάκου: ανώνυμο στιχούργημα του ΙΖ' αιώνας. *Μακεδονικά*, 16(1), 59–72. <https://doi.org/10.12681/makedonika.634>

«ΛΟΓΟΣ ΘΡΗΝΗΤΙΚΟΣ ΣΤΑΜΚΟΥ ΔΑΚΟΥ»
ΑΝΩΝΥΜΟ ΣΤΙΧΟΥΡΓΗΜΑ ΤΟΥ ΙΖ' ΑΙΩΝΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στὰ κείμενα τῆς Μεταβυζαντινῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας (ποῦ δρί-
ζεται ἀπὸ τὴν Ἑλῶσι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὡς τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος)
ἀνήκει κι ἓνα ἀνώνυμο στιχοῦργημα, τυπωμένο τὸ 1679, μὲ τίτλο ἐκτενῆ:
Λόγος ἐγκωμιαστικὸς Ἑτοι θρηνητικὸς εἰς τὴν ἄωρον κ(αι) αἰφνίδιαν, μᾶλλον
δὲ φονικὴν ταφὴν τοῦ Ἐγγεγεστάτου Ὁραιοτάτου τε καὶ Χαριεστάτου Νεανίου,
Κυρίου Κυρ Στάμκου Δάκου Υἱοῦ Μονογενοῦς τοῦ Κυρ Δήμκου Δάκου ἀπὸ τὰ
Σέρβια, τοῦ ἀδίκως φονευθέντος ὑπὸ ἀνημέρων, Ληστῶν ἐν τῇ αὐτοῦ οἰκίᾳ κατὰ
τὸ Μεσονύκτιον. Ἐνετίησι. Παρὰ Βαλεντίνου τῷ Μορτάλη. ἀχθ'. *Con licenza*
de' Superiori (σχ. 80 μ., σελίδες, χωρὶς ἀρίθμησι, 14+2 λευκές)¹.

Τὸ κείμενο ἐκτείνεται σὲ διακοσίους ἐξήντα τέσσερες ἰαμβικούς 15συλ-
λάβους ὁμοιοκαταληκτοὺς στίχους, ὅπου—μὲ ἀποστροφές, ποὺ συχνὰ δια-
τυπώνονται²—θρηνεῖται ὁ Στάμκος, γιὸς τοῦ Δήμκου, ἄδικα δολοφονημένος
στὰ Σέρβια³ τῆς Μακεδονίας, στίς 20 Ἰανουαρίου 1678⁴, καὶ θαμμένος στὸν
περίβολο τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Κυριακῆς⁵. Ἀναφέρονται στοιχεῖα τῆς

1. Τὸ στιχοῦργημα παρουσίασε βιβλιογραφικῶς ὁ É. m. L e g r a n d, *Bibliographie*
Hellénique, ou description raisonnée des ouvrages publiés par les Grecs au dix-septième siècle.
Tome deuxième, Paris 1894, σ. 355-356. (Πρβλ. καὶ J. I r m s c h e r, *Bemerkungen zu*
den Venezianer Volksbüchern, «Probleme der Neugriechischen Literatur». III, Berlin 1960,
σ. 174). Σύντομο λόγος γι' αὐτὸ ἔκανε ὁ Β. Κ n ö s, *L'Histoire de la Littérature Néo-grecque.*
La période jusqu'en 1821, Uppsala [1962], σ. 484.

2. Βλ. στ. 1-14, 29-30, 45-48, 151-162.

3. Βλ. Θ. Π α π α θ α ν α σ ί ο υ, *Τὸ μεσαιωνικὸν Φρούριον τῶν Σερβίων, Θεσσαλονίκη*
1939. Μ. Μ α λ ο ῦ τ α, Τὰ Σέρβια. Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ ἐπισκόπησις, Θεσσαλονίκη
1956. Τ ο ὕ Ἰ δ ί ο υ, Τὰ Σέρβια (Συμπλήρωμα τῆς ἐκδόσεως 1956), Θεσσαλονίκη 1965.
Ν. Δ ε λ ι α λ ῆ, Κατάλογος σκευοφυλακίου Ἐκκλησίας Ἁγίας Κυριακῆς Σερβίων καὶ
Ἐπιγραφαὶ Ἱ. Μονῆς Ζιδανίου (Στανου). Μετὰ δύο εἰκόνων, Θεσσαλονίκη 1957. Ἄ. Ξ υ γ
γ ο π ο ὕ λ ο υ, Τὰ Μνημεῖα τῶν Σερβίων, Ἀθήναι 1957. Σ τ. Ἱ. Π α π α δ ο π ο ὕ λ ο υ, Ἐκ
παιδευτικὴ καὶ κοινωνικὴ δραστηριότητα τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας κατὰ τὸν τε
λευταῖο αἰῶνα τῆς Τουρκοκρατίας, Θεσσαλονίκη 1970, σ. 196-201 (μὲ τὴν σχετικὴ βιβλιο
γραφία).

4. Βλ. στ. 27-28.

5. Βλ. στ. 33-34.

Λ Ο Γ Ο Σ

ΕΓΚΩΜΙΑΣΤΙΚΟΣ

Η' τοι θρωπικός

Εἰς τὴν ἄωρον Σαίφριδιαν, μάλλον
δέ φοινικί, ταφῆν τῶν Εὐργυμέσων
Ωραιοτάτους, καὶ Χαρίας του
Νεορίου, Κυρίου

ΚΙΡ ΣΤΑ ΜΚΟΓ ΔΑΚΟΓ

Τῶν Μνησθμῶν τῶν

Κ Τ Ρ Δ Η Μ Κ Ο Γ Δ Α Κ Ο Γ
ὡπὸ τῶν Σίρβια. τῶν ἀδικῶν φορτίστων
ὑπὸ ἀπὸ μέρους Ἀπὸ ὧν ἐπὶ αὐτῆς
οἰκία κατὰ τὸ Μισοῦνκτιον

Ε' Ν Ε Τ Υ Η Σ Ι.

Παρά Βαλεντίνου τῆς Μορτάνη, φησὶ.
CON LICENZA DE SUPERIORI.

Λεἶδρα μὲν ὅλα θράνηται, ἀθνη μερα-θῆται,
 Καὶ εἰς φῶτα ὑδρόκαρπα, πῦρα ξυλοζωδῆται.
 Ἦτε ἀλλὰ εἰς ἀπὸ ψῆσιν, τῶν κρηφῶν θωρηγῆται,
 Ἦν ἂν ἀθροῦσιν ὅλῳ, κτὴ τῶν ἀφροσύνησιν.
 Βοῦν κτὴ κέμποι εἰσάψεται, τῶν χροῦσιν ἑσπῆται,
 Ἀστῆρ πῆται εἰς ἡλῶν, ὅς ἔχει τῶν φῶσιν,
 Νεὶ λάμπεται, κτὴ φησὶται, οὐκ ἔστι τῶν σιλήτων,
 Ἦν φησὶ ὁ βλάσθ, φησὶται, Ἦν Σελαντὴ σφῆτων.
 Καὶ σ' ἡλῶν εὐορύθμισται, κτὴ κρηφῶν ἰδῶν φῶσιν,
 Ἦν λαμπυροῦσιν ἀκτινοῦσιν, κτὴ τῶν ἀφροσύνησιν.
 Καὶ πῆται μὴ ἐλιζῆται πῆται ἀπὸ χητῆται, (σῆ,
 Διὰ τὰ φῶσιν εἰς τῶν ἡλῶν, ὅς ἔχει τῶν φῶσιν,
 Καὶ ἀόλησιν ὅλῳ τῶν φῶσιν, ὅς ἔχει τῶν φῶσιν,
 Ἀλλ' ἔστι φησὶται, γινώσκων τῶν ἀφροσύνησιν,
 Ἦν ἡλῶν ἀφροσύνησιν, γινώσκων τῶν ἀφροσύνησιν,
 Καὶ μὴ εἰσὶται ἀφροσύνησιν, πολλὰ χροῦσιν φῶσιν.
 Ἦν Στάμκο λίγῳ τῶν φῶσιν, Ἦν Στάμκο τῶν φῶσιν,
 Ἦν Στάμκο τῶν φῶσιν, Ἦν τῶν φῶσιν ἀφροσύνησιν,
 Τὸ καὶ χροῦσιν φῶσιν, τῶν φῶσιν ἀφροσύνησιν,
 Καὶ πῆται ἀφροσύνησιν, Ἦν τῶν φῶσιν ἀφροσύνησιν,
 Καὶ πῆται ἀφροσύνησιν, Ἦν τῶν φῶσιν ἀφροσύνησιν,
 Ὁ σῆται κτὴ ὅσιν φῶσιν, ὅς ἔχει τῶν φῶσιν,
 Ὁ πῆται φῶσιν εἰς τῶν ἡλῶν, χροῦσιν ἀφροσύνησιν,
 Ἀπὸ φῶσιν ἀφροσύνησιν, κτὴ φῶσιν εἰς τῶν φῶσιν,
 Μῆται εἰς ἀφροσύνησιν, ἀφροσύνησιν ἀφροσύνησιν,
 Διὰ φῶσιν φῶσιν ἀφροσύνησιν, ἀφροσύνησιν ἀφροσύνησιν.

A 3 Στῶς

Φωτοτυπίες τοῦ ἐξοφύλλου καὶ τῆς πρώτης σελίδος ἀπὸ τὴν ἀρχαῖν
(καὶ μόνῃ ὡς τώρα) ἔκδοσι τοῦ (Θορῶν...) (1679)

καταγωγῆς¹ καὶ τῆς οἰκογενειακῆς του ζωῆς², ἐξαίρεται ἡ ὁμορφία καὶ ἡ κοινωκική του θέσις³ καὶ ὑπογραμμίζονται οἱ ἀρετές του⁴, γιὰ τίς ὁποῖες καὶ θὰ ἀποκτήσῃ, κατὰ τὸν Στιχοουργό, μιὰ θέσι στὸν Παράδεισο, ἀφοῦ ἀντήλλαξε ὅλα τὰ ἐπίγεια καλὰ του μετὰ τὴν αἰωνία ἀνάπαυσί⁵.

Ἐνα πραγματικὸ περιστατικὸ ἀπετέλεσε τὸν πυρῆνα ἔργου, ποῦ ἔχει βασικά ἠθικοδιδασκτικὸ χαρακτήρα. Ὅμως ὁ ἀνώνυμος στιχοουργὸς του— ποῦ φαίνεται ὅτι εἶχε κάποια μόρφωσι, ιδιαίτερα ἐκκλησιαστικῆ, ὅπως διαπιστώνεται ἀπὸ τίς συχνῆς ἀναφορὲς σὲ χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς⁶— δὲν διακρίνεται γιὰ λογοτεχνικὴ αἴσθησι, παρὰ κάποιες ἐξαιρέσεις στίχων, ἰδίως στὶς ἀποστροφές⁷· καὶ αὐτὸ διαφαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν μετρικὴ σύστασι τῶν

1. Βλ. στ. 21.

2. Βλ. στ. 41-42, 121-123.

3. Βλ. στ. 17-20, 55-58, 125-126, 131-134, 164.

4. Βλ. στ. 43-44, 135-146, 167-174, 219-220.

5. Βλ. στ. 99-100, 181-192.

6. Βλ. πρὸ κάτω testimonia, κατὰ τὴν ἔκδοσι τοῦ κειμένου. Ἄς σημειωθῆ, μετὰ τὴν εὐκαιρία, ὅτι ὁ στ. 261:

Ἄμην, ἀμὴν καὶ Γένοιτο, ὡς ψάλλ' ἡ Ἐκκλησία

εἶναι ἀντίστοιχος μετὰ τὸν στ. 840

Ἄμην, ἀμὴν καὶ Γένοιτο, γένοιτο, γένοιτό μοι

ἀπὸ τὸ ποίημα τοῦ Ἐ μ μ. Γ ε ω ρ γ ι λ ἄ, Ἱστορικὴ Ἐξήγησις περὶ Βελισσαρίου (ἔκδ. Wagner).

7. Ἀναφέρω χαρακτηριστικὰ τοὺς στίχ. 1 κ.ἑ.:

*Δένδρα μ' ὅλα, θρηνήσετε, ἀνθη μου, μαρανθῆτε
καὶ σεῖς φυτὰ καὶ θρόνικα, τώρα ξεριζωθῆτε.
Γῆς, ἄλλαξε τὴν ὄφιν σου [. . . . .]
Βουνὰ καὶ κάμποι, στρέψατε τὴν χαρὰν εἰς ἐλύπην,
ἀστέρες, πέσετε ἔς τὴν γῆν [. . . . .]
Καὶ σύ ἴλιε, σκοτείνιασε καὶ κῶψε ἐδὰ τὸ φῶς σου.*

Πρέπει ὥστόσο νὰ σημειωθῆ ὅτι ἀνάλογες ἐκφράσεις ἀπαντοῦν καὶ σὲ ἄλλα κείμενα τῆς Μεταβυζαντινῆς λογοτεχνίας, εἴτε μετὰ καθαρὰ γραμματικὸ ἔνδιαφέρον, π.χ. Ἐ μ μ. Γ ε ω ρ γ ι λ ἄ, Τὸ θανατικὸν τῆς Ρόδου (ἔκδ. Wagner), στ. 90-92.

*Ἦ οὐρανὲ κατάστρε, ἦλιε καὶ φεγγάρι,
ὄρη, βουνὰ καὶ θάλασσα, γῆ τῆς Ρόδου, τὰ ὄρη,
κλαύσατε καὶ θρηνήσετε [. . . . .]*

[Ἀνώνυμος], «Περὶ Ξεντείας» (ἔκδ. Καλιτσουδάκη), στ. 281-283:

*Τὰ ὄρη νὰ χαλάσουσιν, ἡ γῆς νὰ ἀναστενάξῃ
οἱ πέτρες νὰ ραγίσουσιν, ὁ ἥλιος νὰ μαυρίσῃ,
τὰ δέντρα νὰ ξεριζωθοῦν [. . . . .]*

εἴτε βέβαια καὶ μετὰ κάποια ἀξία λογοτεχνικῆ, π.χ. Γ. Χ ο ρ τ ἄ τ σ η, «Πανώριω» (ἔκδ. Κριαρᾶ) στ. Δ' 117 κ.ἑ.:

Σήμερο οἱ κάμποι ἄς ξεραθοῦν καὶ ἐὼ βουνὰ ἔς βουλήσου,

στίχων (μέ τούς συχνούς παρατονισμούς¹ ἢ τὰ σφάλματα τῆς ὁμοιοκαταληξίας²) καί ἀπό τήν γλῶσσα τοῦ στιχουργήματος, πού παρουσιάζεται ὡς κρᾶμα καθαρεύοντος λόγου μέ στοιχεῖα δημοτικώτερα, ἀνάμεικτα μέ ξενισμούς³ καί ἰδιωματισμούς⁴, χωρίς νά ἀποφεύγονται ἀκόμη καί βιασμοί λέξεων⁵.

Ἔτσι ὁ *Λόγος ἐγκωμιαστικός ἦτοι θρηνητικός*... ἐντάσσεται ἀπόλυτα στό κλίμα καί στήν ἀντίστοιχη κατηγορία τῶν στιχουργημάτων τῆς ἐποχῆς του καί γνωρίζεται ὄχι βέβαια γιά τήν λογοτεχνική του ἀξία, ἀλλά γιά τήν γραμματολογική του σημασία. Αὐτὸς ἄλλωστε ὁ γραμματολογικός του χαρακτηριστὴρ εἶναι πού δικαιολογεῖ καί τήν τωρινή κριτική ἔκδοσι.

ΚΕΙΜΕΝΟ

*Λένδρα μ' ὄλα, θρηνήσετε, ἄνθη μου, μαρανθῆτε
καὶ σεῖς φντὰ καὶ δρύκαρπα, τῶρα ξεροζωθῆτε.
Γῆς, ἄλλαξε τὴν ὄφιν σου, τὴν εὐμορφὴν θωριάν σου,
τὴν ἀνθοπλουμοστόλισιν καὶ τὴν εὐπρέπειάν σου.
5 Βουνὰ καὶ κάμποι, στρέψατε τὴν χαρὰν εἰς ἐλπίην,
ἀστέρες, πέσετε ἔς τὴν γῆν, ὅσ' ἔχετε τὴν φύσιν
νὰ λάμπητε, νὰ φέγγητε ὁμοῦ μέ τὴν σελήνην,
τὴν φεγγαβόλον καὶ φαιδρὰν καὶ θελεκτικὴν σειρήνην.*

3 θωριάν || 7 φεγγεῖτε ||

6: «καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν» (Ἀποκάλ., 6,13).

*ἄς ἄφρουσι τὰ δάσητα κ' οἱ γιδῶροι ἄς μαρσίουν.
ἄς θολαθοῦν οἱ ποταμοὶ κ' οἱ βρύσες ἄς σταθοῦσι,
τὰ χορταράκι' ἄς ξεραθοῦ, τὰ δέντροι ἄς τσακιστοῦσι.
[. . . . .]
ὁ ἥλιος ὄχ τὸν οὐρανὸ χάμαι ἔς τὴ γῆς ἄς πέση
[. . . . .]
καὶ τὸ φεγγάρι ἄς χαθῆ καὶ τὰστρα ἄς σκοτεινιάσουν.*

1. Βλ. στ. 5, 21, 33, 97, 99, 101, 175, 178, 179, 196, 225.

2. Βλ. στ. 5-6, 19-20, 23-24, 47-48, 53-54, 79-80, 81-82, 97-98, 113-114, 115-116, 125-126, 127-128, 147-148, 169-170, 183-184, 191-192, 197-198, 203-204, 217-218, 219-220, 223-224, 231-232, 237-238, 239-240, 245-246, 253-254, 255-256, 259-260.

3. Π.χ.: ἀτλάζια στ. 35, τζιαλίχη στ. 37, τραδιτόρου στ. 38, ζυμπύλι στ. 39, στράτα στ. 117, μπαλάσια στ. 192, τουρνέσια στ. 212, φίνα στ. 230.

4. Π.χ.: ἀνθοπλουμοστόλισιν στ. 4, στηριγμός στ. 22, ἀκορνιάκτιστα στ. 35, ἀφορμολόγησιν στ. 76, κακοτεχνοσύνη στ. 140, λαμπρόπων στ. 190, μεταβαλμούς στ. 234, καλοθέλησιν στ. 248.

5. Π.χ.: ἀλ'νῶν στ. 26, περ'βόλια στ. 126 (ἀλλά: περιβόλια στ. 187), περ'σώτεροι στ. 54.

- Και σύ ἤλιε, σκοτείνιασε καὶ κρύψε ἐδὰ τὸ φῶς σου,
 10 τὲς λαμπρὲς ἀκτίνες σου καὶ αὐτὸ τὸ πρόσωπό σου
 καὶ πλέον μὴ στολιζέσαι τὸν ἀγλαὸν χιτῶνα,
 διὰ νὰ φέρῃς εἰς τὴν γῆν ὑπέρλαμπρην εἰκόνα.
 Καὶ πόλεις ὅλες τῶν Ἀρχῶν καὶ χώρες τῶν Μονάρχων,
 ἀλλάξετε φορέματα γιὰ τοῦτον τὸν τοπάρχον,
 15 τὸν νοητὸν ἀγγελινόν, τὸν χρυσοστολισμένον
 καὶ μ' ἀρετὲς θεόδοτες πολλὰ χαριτωμένον,
 τὸν Στάμκο, λέγω, τὸν κλεινόν, τὸν Στάμκο τὸν ἀνδρείον,
 τὸν Στάμκο τὸν περιδοξον καὶ τὸν πολλὰ ἀστείον,
 τὸ καύχημα τῶν μουσικῶν, τὸ στέφος τῶν σπουδαίων
 20 καὶ ἡ στολὴ κ' εὐπρέπεια τοῦ κάστρου τῶν Σερβίων
 καὶ γενεᾶς Δακιτικῆς ἢ Δαβιτικῆς μᾶλλον
 ὁ στόλος καὶ ὁ στηριγμός, ὡς Ἡρακλῆ τὸν ἄλλον,
 ὁποῦ ἐροῖφθη εἰς τὴν γῆν χαμαὶ ὅσ' ἓνα δένδρον
 ἀπὸ φονεῖς ἀνήμερους κ' ἐχθροὺς εἰς κάθε ἔργον,
 25 μέσα ἔς τὸ σπίτι τῶξαφρα, ὥρα τοῦ μεσανύκτου,
 διὰ πταισίματα ἀλ'νῶν, δευτέρα τῆς Ἰνδίκτου /
 ἔς τοὺς χίλιους ἑβδομητοκτῶ ἔτους ἀπὸ Κυρίου
 καὶ ἑξακόσιους σωστούς, εἴκοσι Γεναρίου.
 Γῆς, ἤλιε καὶ οὐρανὸν καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα,
 30 φριξάτε καὶ βοήσατε παράδοξα καὶ θεῖα
 ὅτι τὰ κάλλη τὰ λαμπρὰ καὶ ὄψις ἡ ὠραία
 κείνεται τώρα εἰς τὴν γῆν νεκρά τε καὶ ἀραῖα,
 μέσα εἰς τὴν περιοχὴν τῆς κοινῆς ἐκκλησίας,
 Κυριακῆς τῆς μάρτυρος καὶ θαυμαστῆς Ἀγίας.
 35 Τὰτλάζια τὰκορνιάκιστα καὶ γοῦνες αἱ τιμίες
 νὰ στοιβαχθοῦσι μέσ' ἔς τὴν γῆν γιὰ τὲς καινοτομίες
 τοῦ Βόηβοντα, τοῦ ἄθεου τζιαλίκη, τοῦ Κορνιάρη,
 τοῦ τραδιτόρου τᾶπιστον καὶ σκύλου τοῦ λυσσαίρη!
 Ἄλλὰ τί κλαίγω φορεσιές; Δὲν κλαίγω τὸ ζυμπύλι,
 40 ὁποῦ ἐμοσκογλύκαυε τοὺς πάντας εἰς τὰ χεῖλι,
 τοὺς φίλους καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ μάννα καὶ πατέρα
 καὶ τὴν ἀθλίαν σύζυγον, ξέν' ἀπὸ ξέν' ἀέρα!
 Τώρα μαράνθη κ' ἔλειψε καὶ ἀφῆκεν τὸ τραγοῦδι
 καὶ πάντες τὸ θρηνηλογοῦν πὼς ἔχασαν τὸ λουλούδι.

9 σ' ἤλιε || 36 μεσεῖν || 38 λυσαίρου || 41 σύγγενεις || 44 λουλούδι ||

9: «καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας» (Ἀποκάλ., 6,12). 29-30, 45-47: «ἔφριξεν ἡ γῆ καὶ ὁ ἥλιος, Σῶστε, ἐκρύβη...», «φριξὼν τῷ θεάματι, οὐρανὸν» (Ἐγκώμ. Ὁρθρου Μ. Σαββ., Στ. β').

- 45 Γῆς, ἤλιε καὶ οὐρανὸν καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα,
 χτίσματα καὶ ποιήματα οὐράνια καὶ θεῖα,
 φρίζατε καὶ βοήσατε μεγαλοφώνως ὅλα
 καὶ μετ' ἐμᾶς θρηνήσατε παντοτινὰ καὶ τώρα
 εἰς τὸν μέγαν χαλασμόν καὶ ὅς τὴν πολλὴν ἀδικίαν,
 50 ὁπῶγινε ὅς τὰ Σέρβια, ὅς αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν,
 ἔστοντας νὰ ὠρφάνευσαν παιδιὰ ἀπὸ πατέρα
 καὶ ἀπὸ ἄνδρα ὅχι ἤρευσαν γυναῖκες πρὸς ἐσπέρα. |
 Μεγάλως ἀδικήθησαν πτωχοὶ πολλοὶ ἐκ τοῦ κάστρου
 καὶ ἐκ τὰ χωριά περὶ σότεροι, ἐστερημέν' ἀπ' ἄσπρα,
 55 γιὰτὶ κοινῶς ὅλ' ἔχασαν, ὅλοι, τὸν εὐεργέτην,
 ὅλοι τὸν ἀντιλήπτορα, τὸν θεῖον ὑπηρέτην.
 Οἱ ἱερεῖς ὡς εὐλαβῆ, οἱ μοναχοὶ σπουδαῖον,
 νέοι τε καὶ οἱ γέροντες τὸν εἶχαν ὡς ἐδραῖον
 καὶ τώρα τὸν στερεῦθησαν καὶ κλαίγουν καὶ θρηνοῦσιν
 60 καὶ τὸν Θεὸν παρακαλοῦν καὶ τὸν ἀντιβολοῦσιν
 νὰ κάμῃ τὴν ἐλέησιν, ὡς δίκαιος ποῦ εἶναι,
 γιὰ νὰ τὸν δώσῃ γλήγορα ὅς τὸν οὐρανὸν ἐμβῆναι,
 νὰ ψάλλῃ, νὰ ὑμνολογῇ ὁμοῦ με τοὺς Ἀγγέλους
 τὸν ὑπερῷμνητον Θεὸν καὶ μ' ὅλους τοὺς δικαίους
 65 καὶ νὰ ὑπεραγάλλεται ἐβλέποντας ἐκεῖνες
 τὰς ἄρρητες καὶ θαυμαστὰς καὶ ἔκλαμπρες ἀκτῖνες
 τῆς τριφεγγοῦς θεότητος καὶ πρώτης ἐξουσίας,
 τῆς οὐρανόθεν φύσεως καὶ γῆϊνης οὐσίας
 καὶ με τοὺς λευκοστόλιστους ἀπὸ καιρὸν μαρτύρους,
 70 χιλιάδας εἰκοσ' τέσσαρες, πρεσβυτέρους τοὺς θεῖους
 νὰ ἱκετεύσων τὸ σῆγνόν τὸν ἄναρχον Μονάρχην
 καὶ ποιητὴν μονότατον, τοῦ Οὐρανοῦ τοπάρχην,
 λέγοντας· «πότε, Κύριε, δίδεις τὴν τιμωρίαν
 ὅς ἐκεῖνους ποῦ ἐφόνευσαν ἡμᾶς εἰς μαρτυρίαν
 75 καὶ ἔχυσαν τὸ αἷμά μας ὅς τὴν γῆν χωρὶς αἰτίαν,
 χωρὶς ἀφορμολόγησιν καὶ κάκωσιν καμμίαν;»
 Ὅστις τοὺς ἀποκρίνεται, με πρόσωπον πραῖον,
 ἀκόμη νὰ ἔχον σιωπὴν καὶ ὑπομονὴν βαθεῖαν, |
 ἕως καιρὸν πολλὰ μικρὸν ἐτούτου τοῦ αἰῶνος,
 80 καὶ τότε τὸ ποθοῦμενον νὰ λάβουν τῆς Ἐώας,

54 χωρὶς ἡμᾶς || 78 βαθεῖαν

73-80: «ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐδικαίεις τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ στολὴ λευκὴ καὶ ἐρρῆθη

- αὐτοὶ μὲν τὸν Παράδεισον νὰ ἰδοῦν καὶ ν' ἀπολαύσουν
 ἐκεῖνοι δὲ τὴν Κόλασιν, τὴν πίσσαν καὶ τὴν καῦσιν
 καὶ νὰ εὐφραίνονται αὐτοί, ἐκεῖνοι δὲ νὰ κλαῖσιν,
 οἱ μὲν ὡσάν 'ς τὸν Οὐρανόν, οἱ δὲ ὡσάν 'ς τὴν σβέσιν·
 85 καθὼς ὁ Εὐαγγελιστὴς λέγει καὶ Θεολόγος
 'ς τὴν θείαν Ἀποκάλυψιν, τοῦ Ζεβεδαίου γόνου,
 νὰ πλύνωσι τὰ αἵματα καὶ τὰς στολάς τους μόνου
 ἐν αἵματι καὶ ὕδατι ἁγίου τοῦ ἁμώμου
 καὶ νὰ τὰς ἐκλαμπρύνωσιν ὡς τὴν λευκὴν χιόνα,
 90 νὰ βασιλεύουν σὺν Χριστῷ 'ς τὸν ἅπαντα αἰῶνα,
 μὲ τοὺς Ἀγγέλους νὰ 'μιλοῦν καὶ μὲ τοὺς Ἀποστόλους,
 μὲ τοὺς Προφῆτας τοὺς σεπτοὺς καὶ θείους Ἀθλοφόρους
 καὶ μὲ Ἱερομάρτυρας, Ὁσίους καὶ Δικαίους
 95 καὶ Ἱεράρχας ἅπαντας, Πατέρας τοὺς Νικαίους,
 νὰ ἐντροφοῦν χαίρομενοι κάλλη τοῦ Παραδείσου
 ἔμολογοῦντες τὸν Χριστόν, κτίστην καὶ τῆς ἀβύσσου,
 ὅστις γιὰ ἰλίγγην στέρησιν τῆς ζωῆς τῆς προσκαίρου
 τοὺς ἐχάρισε στέφανον πολυτελεῆ καὶ χαίρου·
 100 Γιὰ ἰλίγγην τέρωσιν μάταιαν τούτου τοῦ φθαρτοῦ κόσμου
 ἀντήλλαξαν τὴν ἄφθαρτον τοῦ ἀθανάτου δόμου.
 Καὶ ἠξιώθησαν λοιπὸν κοινωνοὶ νὰ γενοῦσιν
 τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ καὶ πρῶτοι νὰ φανοῦσιν,
 διὰ νὰ βλέπουν καθαρῶς τὴν ἁγίαν Τριάδα
 ἀμέσως τε καὶ προσεχῶς, Χριστὸν σὺν τῇ Δυνάδει, |
 105 ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος, τὸ σκεῦος τοῦ Ὑψίστου
 τῆς ἐκλογῆς τῶν μαθητῶν Θεοῦ καὶ μόνου Κτίστου,
 καὶ μὲ τοιαύτην ἔλλαμψιν καὶ θείαν παρηρσίαν
 νὰ δέωνται παντοτινὰ Θεοῦ τὴν Μοναρχίαν,
 εἰς τὸ νὰ κάμῃ τάχιστα νὰ γένη Παρουσία
 110 Δευτέρα, ἡ φρικτότατη καὶ πᾶσι πεφικνία.
 Νὰ ἀπολαύσῃ δηλαδὴ ὅλους τοὺς ποθητούς του
 καὶ ἐκ καρδίας φίλους του καὶ συγγενεῖς ἑδικούς του,

αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτενεσθαι ὡς καὶ αὐτοί» (Ἀποκάλ., 6, 10-11).

85 κ(αι) μέγας Θεολόγος || 93 Ἱερὸ Μάρτυρας || 110 Δευτέρα ||

87-90: «καὶ ἔπλυναν τὰς στολάς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁγίου. Διὰ τοῦτο εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ» (Ἀποκάλ., 7, 14-15). 91-92: «καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται» (Ἀποκάλ., 18, 20). 101-102: «κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων» (Β' πρὸς Κορινθ., 1, 7). 105-106: «σκεῦος ἐκλογῆς ἐστίν μου οὗτος» (Πράξ. Ἀποστ., 9, 15).

- ὅτι τοὺς ἀπαρνήθηκεν ἐξαίφνης κι ἀνελλίστως
 καὶ δὲν τοὺς ἐχαιρέτισεν οὐδὲ ποσῶς τοὺς πλείστους,
 115 οὔτε τοὺς ἀπεκρίθηκεν εἰς τᾶμετρα τὰ δάκρυα,
 ὅπ' ἔχυναν διὰ ταντὸν ἀπ' τᾶθλια ὀμμάτια,
 ἔστοντας νὰ ἀρχίνησε τὴν στράταν νὰ δδεύη
 τοῦ Οὐρανοῦ τότες εὐθὺς καὶ νὰ περιπολεύη,
 γιὰ τὴν ὁποία ἔφρόντιζε καὶ πάντα ἔμελετοῦσεν
 120 τὰ δὲ δικά μας γήϊνα βλα τάλησμονοῦσεν
 κι ἀρνήθηκε μονογενῆ υἱὸν μηνῶν δεκάξι
 καὶ ἔς τὴν κοιλίαν ἕτερο κατὰ τὴν αὐτὴν τάξι
 ἀρνήθη μάννα, ἀδελφὰς καὶ χρήσιμον πατέρα,
 ὄλους, ὅποῦ ὀδύρονται τὰ νῦν εἰς τὸν ἀέρα.
 125 Καὶ τί νὰ λέγω τὰ πολλὰ καὶ ν' ἀριφνῶ τὰ πλείστα,
 ζευγάρια, περ' βόλια καὶ πλοῦτη τὰ περίσσα,
 ὅποῦ τὰ καταφρόνησε καὶ τᾶφησε ἔς τοὺς κάμπους
 ἀγκαλὰ νὰ κοπίαζε νὰ τᾶποκτήση ὄντως.
 Καὶ δὲν ἐγίνωσκε ὡς ἡμεῖς τὰ τοῦ καιροῦ συμβάντα,
 130 ἀμ' ὑπερμάχει ὡς οὐδεὶς νὰ τὰ κερδήσῃ πάντα. |
 Μὲ τὴν πολλὴν του φρόνησιν καὶ σωφροσύνην ἄκραν
 ἐπέρασε τοὺς γέροντας ἔξὲ νοουθεσίαν πᾶσαν.
 Νόμοι ἦσαν οἱ λόγοι του καὶ κρίσεις τὰ ζητὰ του,
 ὅπῳταν ἐδικαίωνε πτωχὸς μὲ τὰ καλὰ του.
 135 Ἐφάνη ὡς ἄλλος Δαβὶδ εἰς τὸν καιρὸν ἐτοῦτον
 καὶ Γολιάθ ἀπέκτεινε, τὸν νοητὸν σκηπτοῦχον.
 Ἐφάνη ἄλλος Δανιὴλ εἰς τὴν δικαίαν κρίσι
 καὶ ἔκλεξε τὸν θάνατον παρὰ νὰ ἁμαρτήσῃ.
 Ἐφάνη νέος Ἰωσήφ ποθῶν τὴν σωφροσύνην
 140 καὶ Αἰγυπτίαν ἔφυγε, τὴν κακοτεχνοσύνην.
 Ἐφάνη τέλος Ὀδυσσεὺς κ' ἔφυγε τὲς Σειρήνες,
 τὲς κολακεῖες τὲς πολλὰς σὺν ταῖς παραφροσύναις.
 Ἐφάνη κ' ἕνας Νάρκισσος ἔς τὰσύγκριτα τὰ κάλλη
 καὶ εἰς τὴν ὠραιότητα, ὅποῦ πάντ' ἀναθάλλει,
 145 μὲ τὴν ὁποίαν πάντοτε ἔτξευε τοὺς παρόντας,
 ὡς Ἀχιλλεὺς καὶ Ἐκτορας τοὺς ἐν ἐκείνοις ὄντας.
 Γιὰ τοῦτο ξένοι καὶ δικοί, γονεῖς καὶ συγγενεῖς τε,
 φίλοι του καὶ πραγματευταὶ κοινῶς τὸν συμπονεῖτε.
 Καὶ ἐκ τῆς μνήμης σας λοιπὸν ὄλους παρακαλοῦμεν
 150 μὴ τὸν ἀποξενώσητε καὶ σᾶς ἀντιβολοῦμεν.

- Μόνον ἡμέρας καὶ νυκτός, μηνῶν ὄλων καὶ χρόνων,
 προεσβύτεροι καὶ ἱερεῖς ὁμοῦ μὲ διακόνων
 καὶ ἱερομονάχων τε μαζί μ' ἀρχιερέων
 καὶ τῶν ὁσίων μοναχῶν ὁμοῦ μὲ τῶν δικαίων
 155 καὶ κοσμικῶν θεοσεβῶν μετὰ τῶν καλογράδων
 πενήτων τε καὶ ὄρφανῶν ἅμα μετὰ χηράδων, /
 ἐπικαλεῖσθε Κύριον, πᾶχει τὴν ἐξουσίαν
 νὰ βάλῃ εἰς τὴν γέενναν καὶ εἰς τὴν ἀπουσίαν
 τοῦ Παραδείσου τῆς τροφῆς καὶ ὅποιον θέλει πάλλν,
 160 νὰ βάνῃ εἰς τὴν Κόλασιν, τὴν βασιλείαν ἄλλην,
 κ' ἔτσι νὰ βάλῃ τὸ λοιπὸν κι αὐτὸν τὸν καλὸν νέον
 ὅς ἐκείνην τὴν ἀνάπαυσιν, ὡς μέγα φιλοθέον,
 τὸν Στάμκο, λέγω, τὸν κλεινὸν καὶ τὸν ἀνδρειωμένον
 καὶ τὸν ἠλιοπρόσωπον καὶ τὸν χαριτωμένον,
 165 ὁποῦ ᾽χε τὰ χαρίσματα Πνεύματος τοῦ Ἁγίου
 ἑπτὰ ὅλα καὶ τέλεια αὐτοῦ τοῦ παναγίου:
 τὴν σοφίαν καὶ σύνεσιν καὶ μὲ τὸν θεῖον φόβον
 τὴν γνώσιν καὶ εὐσέβειαν, ἰσχόν, βουλὴν καὶ λόγον
 καὶ μετὰ ταῦτα ἀκομὴ τῆς ψυχῆς ταῦτες εἶχε
 170 τὲς τέσσερες τὲς ἀρετῆς, τὲς γενικῆς μετῆλθε,
 δικαιοσύνην, φρόνησιν, ἀνδρείαν, σωφροσύνην,
 ὁμοῦ καὶ μὲ τοῦ σώματος τὴν τετρακτὸν ἐκείνην,
 τὴν ρώμην, ὠραιότητα, ὑγίαν, ὀλοκληρίαν,
 ὁποῦ στολιζοῦν τὸ κορμὶ καὶ τὴν ψυχὴν τὴν θεῖαν.
 175 Γιὰ ταῦτες ἠξιώθηκε ὅς τὴν ζωὴν τούτην πρῶτον
 χαριτοβορῦτων δωρεῶν ἐκ τοῦ Πατρὸς τῶν φῶτων
 καὶ δεῦτερο ὅς τὴν μέλλουσαν μεγάλων χαρισμάτων
 καὶ ἀναπαύσεως πολλῆς, οὐρανίων ταγμάτων.
 Καὶ ἀληθῶς στερεῦθηκε τῆς ζωῆς τῆς προσκαίρου,
 180 ἀμὴ πάλιν ἀπώλανσεν οὐρανίας καὶ χείρου.
 Στερεῦθηκε θνητοῦ πατρὸς κ' ἔτυχεν οὐρανόου,
 ὁμοίως καὶ μητρὸς θνητῆς, ἀμ' ἠῶρεν αἰωνίου. /
 Καὶ τὸ πλέον χειρότερον, στερεῦθηκε ὁμοζύγου
 γῆϊνης, ὀλιγοχρορικῆς, τοῦ κοσμικοῦ θορούβου,

161 βάλῃ || 180 οὐρανία || 182 αἰωνία || 184 ὀλιγοχρορικῆς ||

157-158: «ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν» (Λουκ. 12, 5). 160: «πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ [Σατανᾶ];» (Ματθ., 12, 26 - Λουκ., 11, 18). 181: «ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος» (Ματθ., 6, 14, 18, 35). 186: «ἡ εἰσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν» (Ἐπιστ., Πέτρ., β', 1, 11).

- 185 ἄμ' ἀντ' αὐτῆς τοῦ ἴδοθῆκεν ἄλλη τιμιωτέρα,
ἢ Βασιλεία Οὐρανῶν, ἢ αἰωνιωτέρα.
Στερεύθη περιβόλια—κἀγὼ ὁμολογῶ το—
ἄμ' ἀντὶ τούτων ἔλαβε Παράδεισον τὸν πρῶτο.
Στερεύθη δόξες καὶ τιμές γῆινων ἐξ ἀνθρώπων
- 190 ἄμῃ ἐκκληρονόμησεν Ἀγγέλων τῶν λαμπρόπων.
Στερεύθη τέλος σπίτια καὶ πλούσια παλάτια,
ἄμ' ἦδρε τὰ θεόκτιστα, σωστὰ ὡσὰν μπαλάσια,
κτισμένα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ κατοικαίει μέσα
μὲ ἄλλους τόσους δίκαιους, νέους χωρὶς τουρνέσια,
- 195 ἐκεῖ πὸν νόκτα δὲν θεωρεῖ, ἄμῃ ὄλο λαμπρότης
καὶ φωτοφάνεια πολλῇ τῆς ἀξίας τῆς πρώτης,
διατ' ὡσπερ φωτοφανεῖς λαμπάδες ἔμπροσθέν του
αἱ ἐλεημοσύνες του λάμπουν καὶ ἀρετές του
καὶ καλωσύνες π' ἔκαμεν ἔς πτωχοὺς καὶ πεινασμένους
- 200 καὶ ἔς ἐγγυνοὺς καὶ ἀποροὺς καὶ ἔς τοὺς φυλακωμένους,
ἔς ἐῖρεῖς καὶ λειτουργοὺς, ναοὺς καὶ μοναστήρια,
ὅλα αὐτὰ τὸν ἔκαμαν κ' ἔμαθε τὰ μυστήρια.
Καὶ ἐδιάβη τοὺς πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἐναρέτους
κ' εἰς φαλτικά κ' εἰς γράμματα, λέγω ἀναμφιλέκτως.
- 205 Γιὰ νὰ πιστώσω τὸ λοιπὸν τὸν λόγον μου ἐτοῦτον,
χρηῖζει νὰ φέρω μάρτυρας πιστότατους τοσοῦτον
ἄμῃ ὄχ' ἕναν μάρτυρα ἢ δύο ἢ διακόσιους,
ἀλλὰ πλῆθος πολλότατον ἐκ τόπων ἐνακόσιους, |
γιατὶ καλὰ τὸν ἤξευραν ἀπ' ὄλην Οἰκουμένην
- 210 πὼς ἦτον ἀνεταίριαστος ψυχὴν χαριτωμένην.
Κ' εἰς τὸ κορμὶ πλειότερον καὶ ἔς ὅλα του τὰ θέσια
ἀπέργα κάθε εὐγενῆ καὶ ἔς τὰ πολλὰ τουρνέσια,
ὄτ' ὠριζε τὰ πλοῦτη του κὶ ὄχι τὰ πλοῦτη κείνων,
ὡς τὸ παθαίνουν οἱ πολλοὶ ὁμοιοὶ τῶν Ἑλλήνων,
- 215 ὅπου κρατοῦν τὰργύρια ἕως τὸν θάνατόν τους
καὶ τότε τὰ ἀφίνουσι καὶ χάνουν τὸν μισθὸν τους.
Ἄμῃ αὐτοὺς ὡς γνήσιον εὐσεβῆ πατρός τέκνον
τὰ ἔστειλε πρῶτότερα, ὡς πολλοὶ τὸ κατέχουν

196 φωτοφάνεια || 201 μοναστήρια || 202 μυστήρια || 218 κατέχουν ||

202: «ὧμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν» (Ματθ., 13, 11).
216: «ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν» (Ματθ., 6, 2, 5, 16). 223-224: «Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς ὅπου σῆς καὶ βρώσις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν, καὶ κλέπτουσιν· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὐτε σῆς οὐτε βρώσις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν, οὐδὲ κλέπτουσιν» (Ματθ., 6, 19-20).

- μοιράζοντας εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ σκλαβωμένους σκλάβους
 220 καὶ ᾗς ἐφυχοδοσίματα καὶ ᾗς ἐπένητας ἄλλους.
Κ' ἔττι τὰ ἐπροέπεμψε ᾗς τὴν ἄνω κατοικίαν
τῶν οὐρανίων τε μονῶν, θείαν καὶ αἰώνιαν,
ἐκεῖ ποὺ κλέπτῃς δὲν πατεῖ, οὔτε σκώληξ τὰ τήκει,
ὡς ἔγινα τὰ ᾗλοῖπα, ὁποῦ ᾗχεν εἰς τὸ σπίτι.
- 225 Ὅθεν τὰ θέλει εὖρ' ἐκεῖ, ᾗς τοῦ Κριτοῦ τὰς παλάμας,
 ὡς λέγει τὸ Ἐδαγγέλιον, ὁ στερεὸς ἀδάμας
 γιὰ τὰ ὁποῖα βέβαια ὁ κτίστης τῶν ἀπάντων
 ἀντὶ τὸ ἕνα ἑκατὸν τὸν δίδει τέλος πάντων,
 ν' ἀγάλλεται παντοτινὰ ᾗς ὅλα τὰ κάλλ' ἐκεῖνα
- 230 τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς, τὰ ἔκλαμπρα καὶ φῖνα,
 ἐκ τῶν ὁποίων τῆς τρυφῆς καὶ πολλῆς εὐφροσύνης
 ν' ἀλησμονῆ τὰ γήινα μ' ὄλες τὲς κακωσύνες.
Γιατὶ καὶ λύπες καὶ χαρὲς ἐδῶ εἶχεν ἀντάμα
καὶ κόπους καὶ μεταβαλμούς, τοὺς πλείστους ἐν τῷ ἅμα, |
- 235 ἄμῃ ἐκεῖ ὄλο χαρὰν, ὄλο τρυφήν καὶ τέρφην,
 χωρὶς καμμίαν δοκιμὴν καὶ πικρὰν ἄλλην σκέψην.
Καὶ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον βλέπει τὸν Κύριόν μας
καὶ χαίρεται τὴν ὄρασιν αὐτοῦ τοῦ Ποιοτοῦ μας,
ποὺ λάμπει ὡς τὸν ἥλιον καὶ ὡς τὸ φῶς ἀστράπτει
- 240 καὶ τέλος ὡς ὑπέρολαμπρον διαμάντι ἀναθάλλει.
Τὸν ὁποῖον ὡς δίκαιον παρακαλεῖ κάθ' ὄρα,
νὰ κάμῃ τὴν ἐκδίκησιν εἰς τοὺς ληστάδες τώρα,
ὡς εἰς τὴν ᾗποκάλυψιν λέγει ὁ Θεολόγος,
καὶ Τοῦ ᾗπεν ὄλον μὴν ἀργῆ ὁ Υἱός τε καὶ Λόγος.
- 245 Καὶ μάλιστα τοῦτο ζητᾷ ὄχι διὰ τὴν ἔχθραν,
 ἀλλὰ διὰ τὴν ἔνωσιν τῶν συγγενῶν καὶ φίλων,
 ὁποῦ ποθεῖ νὰ ἐνωθῆῖ πάντοτε μετ' ἐκείνους

224 ὁπ' οὔχεν || 241: δίκαιος || 244 τοῦ πᾶν ὄλου || 245 τοῦτο τὸ ζητᾷ || 246 καὶ φέραν
 (βλ. ὁμως στ. 112, 148, 249) ||

225: «ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ» (Ἰω., 3, 35). 225-229:
 «οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς
 ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ ἔνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα» (Μάρκ., 10, 29-30).
 237-239: «διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ., 18, 10).
 —«βλέπομεν γὰρ ἅρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον» (Πρὸς
 Κορινθ. α', 13, 12)—«καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος» (Ἀποκάλ., 10, 1). 241-242, 244:
 «καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἔως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἄγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρι-
 νεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν.» (Ἀποκάλ., 6, 9-10).

- 250 *διὰ τὴν καλοθέλησιν, ὁπόχει πρὸς αὐτείνους
 καὶ πρὸς ἡμᾶς τὰ μάλιστα τοὺς φίλους του θέλ' ἔχει,
 ὡσπερ τὸ ἔχομε κ' ἡμεῖς, πὸν Θεὸς τὸ κατέχει.
 Τὸ λοιπὸν ὅλοι μας κοινῶς τὴν ἄς παρακαλοῦμεν
 τὸν Κύριόν μας καὶ Θεὸν κ' ἔτ' ἄς δεηθοῦμεν
 ὅτι, ἂν μᾶς ἐστέρησε ἐδῶ ἕως τὴν ζωὴν ταύτην
 ἀπὸ ἐκείνου τὸν λαμπρὸν καὶ ἔξοχον τοπαρχὴν,
 255 *κἂν ἐκεῖ εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ μᾶς ἐνώσῃ τότε,
 γιὰ ν' ἀγαλλώμεσθαι ὁμοῦ δοξάζοντες αὐτόν τε
 Θεὸν τὸν Παντοκράτορα καὶ ἄναρχον πατέρα
 τὸ τε φῶς τὸ τρισήλιον, ὁποῦ δὲν ἔχ' ἔσπερα
 μετὰ δὲ τοῦ Μονογενοῦς καὶ Πνεύματος Ἁγίου
 260 *εἰς αἰῶν' ἀτελεύτητον δόξης τῆς αἰωνίου. |
 Ἄμην, ἄμην καὶ Γένοιτο, ὡς ψάλλ' ἡ Ἐκκλησία
 καὶ πάντες κοινῶς δέονται ἐν τῇ μυσταγωγίᾳ
 τούτου τοῦ ἡλιόμορφου καὶ νεανία Στάμκου,
 ὅτ' ἔλειψ' ἐκ τοῦ λόγου μας ὡς ἄνθος ἐκ τοῦ κάμπτου.***

Τέλος

τῷ δὲ Θεῷ δόξα.

259 μονογενοῦς, Υἱοῦ κ(αι) || 263 τοῦ ἡλιόμορφου ||

Γ Λ Ω Σ Σ Α Ρ Ι Ο ὶ

ἀγαλλώμαι [ἀ' πληθ. ὑποτ. ἐνεστ.: ἀγαλλώ-
 μεσθαι], 256
ἀγκαλιὰ < ἂν καλὰ (σύνδ.)=ἂν καί, 128
αἰώνιος [συγκρ.: αἰωνιωτέρα], 186
ἀκορνιάκτιστος < ἄ(στερ.) + * κορνιακτι-
 στός=αὐτὸς πὸν δὲν ἔχει ἐπάνω του σκό-
 νη, καθαρὸς, 35
ἀμῆ [ἀμ'] (σύνδ.)=ὁμῶς, ἀλλά, 130, 180, 185,
 190, 207, 217, 235
ἀνεταιρίαστος=ἀταίριαστος, 210
ἀνθοπλουμοστόλισις, ἡ=στολισμὸς μὲ λου-
 λούδια, 4
ἀριθμῶ=ἀπριθμῶ, 125
ἄσπρα, τὰ=χρήματα, 54

ἀτλάζι, τὸ < ἀραβ. atlas=εἶδος μεταξωτοῦ
 ὑφάσματος, 35
ἀφορμολόγησις, ἡ=ἀφορμὴ, 76
ἀχειλί, τό, 40
δρυκάροπο, τό=βαλανιδιά, 2
ἐβλέπω [μτχ.: ἐβλέποντας], 65
ἐδὰ (ἐπίρρ.)=τώρα, 9
ἐκ + αἰτ.=ἀπό, 54, 208
ἐκλέγω [ἀόρ. ἔκλεξε], 138
ἔσονται (σύνδ. καὶ ἐπίρρ.)=ἐπειδὴ, μὲ τὸ
 νὰ, 51, 117
ἔτ' ἔτι (ἐπίρρ.)=τοιουτοτρόπως, 161
ζευγάρι, τό=ζεύγος βοδιῶν ἢ ἑκτασις γῆς,
 126

1. Σημειώνονται λέξεις ξενικές, ιδιωματικές ἢ γραμματικές ιδιοτυπίες.

- ζυμπύλι*, τὸ < τουρκ. *sübüli*=ύάκινθος, 39
ἡλιοπρόσωπος=αὐτὸς ποῦ ἔχει πρόσωπο
 λαμπερὸ ὄπως ὁ ἥλιος, 164
ἡλιόμορφος=ὄραϊός κατά τὴν μορφή καὶ
 λαμπερὸς ὄπως ὁ ἥλιος, 263
κακοτεχνουσύνη, ἡ=κακὴ ἐνέργεια, 140
κακωσύνη, ἡ=κακία, 232
καλόγρια, ἡ [γεν. πληθ.: *καλογριάδων*], 155
καλοθέλησις, ἡ=καλὴ διάθεσις, 248
Κονιάρης < τουρκ. *Konya* (=Ἰκόνιο)=
 Τοῦρκος ἀπὸ τὸ Ἰκόνιο, «Κονιάρης», 37
λαμπρόπος (?) [γεν. πληθ.: *λαμπρόπων*]=
 λαμπερὸς κατά τὴν ὄψιν, 190
λυσισίρης, λυσσασμένος, 38
μεσάνκτα, τὰ [γεν. ἐν.: *μεσανύκτων*], 25
μεταβαλμός, ὁ=μεταλλαγὴ, 234
μόνος [ὑπερθ.: *μονώτατον*], 72
μοσκογλυκαίνω, 40
μπαλάσι [πληθ.: *μπαλάσια*] < τουρκ. *balâ*=
 ὑψηλός, τεράστιος, 192
περιπολεύω=περιοδεύω, περιπλανᾶμαι, 118
πολὸς [ὑπερθ. *πολλότατον*], 208
στερεόμοι [παθ. ἀδρ.: *στερεύθη* καὶ *στερεύ-*
θηκε]=στεροῦμαι, 179, 181, 189, 191
στηριγμός, ὁ=στήριγμα, 22
τραδιτόρος < ἰτ. *traditore*=προδότης, 38
τζιαλίκης < τουρκ. *çalık*=αὐτὸς ποῦ κλί-
 νει, ποῦ ἔχει σημάδι πληγῆς, ὁ ξέθωρος,
 37
τοπάρχος, ὁ=τοπάρχης, 14
τουρνέσι, τὸ [πληθ.: *τουρνέσια* < γαλλ. *tour-*
nois=νόμισμα, 194, 212
φιλοθέος [φιλόθεος]=εὐλαβής, 162
φίνος < ἰτ. *fino*=λεπτὸς, ἐκλεκτός, 231
φυλακίωνω [μτχ.: *φυλακωμένος*]=φυλακίζω,
 200
χίρα, ἡ [γεν. πληθ.: *χηριάδων*], 156
ψυχοδόσιμο, τὸ [πληθ.: *ψυχοδοσίματα*]=δω-
 ρεὰ (γιά μελλοντικὴ ψυχικὴ σωτηρία),
 220

SUMMARY

Phaidon Bouboulidis, «Stamkos Dakos' Lamentation». A 17th century anonymous versified work.

In the introduction, matters referring to the edition, content, and character of a versified work dating from 1679 as well as the influence exerted on the anonymous poet by passages in the Bible are examined; (concurrently, parallels with texts of post-Byzantine Greek literature are suggested), and the literary significance of the work is indicated. The edited text with a critical commentary and mention of the sources (testimonia) is presented, and a Glossary of foreign and dialectal words or grammatical peculiarities follows.